

Vanaf het parkeerterrein t.o. de Gereformeerde Kerk in Garyp, r.a. de Greate Buorren op en de 1^e weg l.a. (Inialoane), daarna de 2^e weg r.a. (de Tuyen), deze volgen tot de Greate Buorren, hier r.a., daarna de 1^e weg l.a. (Tsjerkpaed), bij splitsing links aanhouden en op het eind r.a. (Lytse Buorren). Bij de voorrangsweg l.a. het fietspad op en dit volgen tot over het viaduct en bij de 2^e afslag r.a. richting Earnewâld (Earmwarre), deze weg, die bij het bruggetje overgaat in de Ds.v.d.Veenweg, volgen tot de viersprong en hier r.a. (Eilângrien). Bij het parkeerterrein links aanhouden en de Wiidswei, die overgaat in It Plak, volgen tot het eind, hier r.a. (Tsjerkpaed), dit paed volgen en achter de kerk rechts aanhouden, bij het einde r.a. het fietspad op (Feansterdyk). Bij de 2^e weg r.a. (Alle-om-Slachte), daarna de 1^e weg l.a. (Nonnepaed) en op het eind l.a. (Sigerswâld), bij de splitsing r.a. door de tunnel onder de Wâldwei door en daarna de 1^e weg r.a. (de Broek). Bij de T-splitsing r.a. (Inialoane), deze gaat over in de Polderdyk. Einde weg r.a. en de voorrangsweg oversteken (Susterwei), bij de viersprong l.a. (Heerenweg), deze volgen tot de herberg "de Harste" en hier r.a. (Harstewei), einde weg l.a. (Mienskerwei). Bij de viersprong r.d. (Houwinksreed) en de 1^e weg l.a. (lestwei), op het eind de voorrangsweg oversteken en het dorp in fietsen (Greate Buorren), deze gaat over in de Knilles Wietseswei, op het eind l.a. en via de Dr. Prinsweg en Achterwei terug naar de Greate Buorren, hier r.a. en de weg volgen tot de Heerenweg, daar r.a. Bij de 1^e weg r.a. (Joute v.d. Meerweg), deze volgen tot over de voorrangsweg en bij de Lytse Buorren in Sumarreheide l.a. en via het Middelpaed terug naar de Joute v.d. Meerweg, daar l.a. Bij de viersprong l.a. (Bosweg) en 1^e weg r.a. (Schepersloane) en einde weg r.a. (Inialoane), de 2^e weg r.a. (Ieke Boonstraloane). Deze slingerweg volgen tot de Bosweg en hier l.a., einde van de weg l.a. (Easterrein) en zo via de Greate Buorren terug naar het startpunt.

Waar u langs komt

Deze route gaat niet alleen karakteristieke en maar voert ons ook door van de gemeente Kenmerkend voor deze afwisseling van buiten Garyp gaat de route laagveen gebied, maar al voor Earnewâld in een

langs een groot aantal monumentale panden, een prachtig gedeelte Tytsjerksteradiel. route is de grote landschappen. Even eerst door een open gauw komen we vlak bijzonder afwisselend

moerasgebied met een grote verscheidenheid aan planten en dieren. Wanneer we dit gebied weer verlaten komen we ten zuiden van Garyp in een schitterend coulisselandschap met z'n vele elzensingels. Deze landschapstypes en de karakteristieke panden in de verschillende dorpen zijn het waard om behouden te blijven. De "Stichting Karakteristyk Tytsjerksteradiel" wil daaraan meewerken en stelt zich ten doel om de inwoners van onze gemeente bewust te maken van dit cultuuroed. Wij hopen dat deze fietsroute daartoe zal bijdragen, daarom hebben we aan deze routebeschrijving een lijst van monumenten en karakteristieke panden toegevoegd en van enkele hiervan een afbeelding.

karakteristyk

TYTSJERKSTERADIEL

In het gebied van deze route staan 136 monumenten en/of karakteristieke panden. Het zou te ver voeren om ze hier allemaal te beschrijven. Er is daarom een keus gemaakt, zonder de andere daarmee te kort te willen doen. Een aantal van de karakteristieke panden staat vermeld op de MIP-lijst (MIP staat voor Monumenten Inventarisatie Project, dit was een landelijk project om karakteristieke panden te inventariseren en voor te dragen om er nu of in de toekomst de monumentenstatus aan te verlenen.) Het pand Gr.Buurren 20 (1) bv. staat op deze lijst evenals Gr.Buurren 39 (2) met de opvallende

ronde dakvorm. Voordat we hier de Inialoane in fietsen, kijken we nog even achterom naar Gr. Buorren 42 (3), dit is een prachtige kop-hals-romp boerderij, een pronkstuk voor het dorp. In 1994 heeft de eigenaar van dit pand de "Karakteristiekprijs" gekregen; het heeft nu de status van monument. Inialoane 53 (4) is een karakteristiek woudhuis zoals er vroeger veel in deze omgeving voorkwamen. Terug op de Gr. Buorren zien we rechts op nr. 63 een tot woonhuis

verbouwde wagenmakerij annex schaatsenfabriek (5), hier zijn bij de verbouwing de originele elementen zoveel mogelijk in tact gelaten. Even verder aan de rechterkant staat het fraaie café, hotel, slijterij "Unicum", (6) dit is een in neo-renaissancestijl opgetrokken gebouw. Op het einde van het Tsjerkepaed aan de linkerkant staat op nr.13 (ook wel Lytse Buorren 22) een tot woning omgebouwd schoolgebouw, dit pand was van 1825 tot 1869 een school van de N.H.Gemeente en is daarna door de kerk verbouwd tot twee woningen en later in 1948 door een particulier tot één woonhuis (7). Wanneer we Garyp in westelijke richting verlaten zien we aan het Westerein nog een aantal karakteristieke panden, zoals b.v. nr 14 een in het "beamtegrien" verscholen woonhuis (8), even verder aan de linkerkant staat op nr. 23 een kop-hals-romp boerderij uit ± 1875; dit pand (9) heeft de status van monument. Als we over het viaduct van de Wâldwei zijn gefietst kunnen we genieten van het weidse uitzicht . Even later komen we in het moerasgebied rondom Earnewâld en nadat we het pand ds.v.d.Veenweg 3 (10) zijn gepasseerd bereiken we het bezoekerscentrum van "It Fryske Gea" met een grote

oievaarskolonie. Het is de moeite waard hier even een kijkje te nemen om kennis te nemen van het ontstaan en beheer van dit unieke stukje Friesland. In Earnewâld kunnen we, als we toe zijn aan een verfrissing, op verschillende

terrasjes genieten van de gezellige drukte op en aan het water, ook kunnen we even een kijkje nemen in het museum "It Kokelhûs van Jan en Sjut" op 't Fliet 14/16 (11). Bijna tegenover dit museum staat het mooie burgerhuis Wiidswei 4 met een mooie smeedijzeren deurversiering (12). Achter het Kokelhûs staat een fraai pand 't Fliet 12, hier valt de mooie blauwe kleur van de deuren en kozijnen op (13). We verlaten na een rondje om de kerk Earnewâld en rijden weer door een weids landschap over Alle-Om-Slachte, Nonnepaed en Siegerswâld naar Garyp. We komen dan ver ten zuiden van het dorp via de Broek weer op de

Inialoane en zien daar op nr. 87 een gaaf wâldhûske verscholen in het groen staan (14). We fietsen nu in het coulisselandschap dat karakteristiek is voor de Friese wouden en komen zo in Sumar. Het pand Gr.Buurren 24, voorheen de NH pastorie, is gebouwd in 1869; (15) het is een erg mooi gebouw met fraaie kozijnen en deuromlijstingen, de gemetselde dakkapellen aan de voor- en achtergevel vallen eveneens op. Waar de Gr.Buurren overgaat in de Knilles Wytsweswei is het pand no.14 de moeite waard om even bij stil te staan; (16) het is een boerderij van het Bergumermeertype, het pand is al meer dan een eeuw oud; het rechter gedeelte was als smederij in gebruik waar de paarden beslagen werden. Tegenover dit pand staat een pronkstuk van Sumar: de molen "de Hoop" (17); dit monument staat er al sinds 1867. We komen via de dr. Prinsweg op de

Achterwei en zien na een tijdje aan de rechterkant twee boerderijen. Van deze panden heeft nr.5 dit jaar de "Karakteristiekprijs" ontvangen voor de fraaie verbouwing (18). Terug op de Gr.Buurren, gaan we rechtsaf en fietsen we door een schitterend landschap via Sumarreheide terug naar Garyp. We passeren op het Easterein en de Gr.Buurren nog een aantal fraaie Karakteristieke panden. Easterein 3 is een geheel gerestaureerde boerderij waarvoor de eigenaar in 1998 de "Karakteristiekprijs" heeft ontvangen met veel waardering van de jury (19). Voor een ander pand nl. Gr.Buurren 10 is destijds voor de eerste keer deze prijs

uitgereikt (20).

Lijst van monumenten (rood) en karakteristieke panden

Garyp: de Broek 1,2, 5; de Tuye 50; Easterein 1,2,3,19,25,27,29,31; Eendrachtsweg 7; Greate Buorren 2,5,10,14,19,20,22,24-26,25,32, 33, 39,40,42,53,55,56,63,64; Ieke Boonstrawei 10,12,14; Inialoane

1,2,8,11,15,26,53,57,87; Lytse Buorren 4,5,22; Siegerswâld 12,15; Singel 2; Tsjerkepaed 2,4,6-8,11,13; **NH kerk** ; Westerein 13,14,16,18,20,22,23,30; Earnewarren 17; **Earnewâld :** Windmolens aan Eilânsgrien, Feansterdyk, Alle-om-Slachte, ds.v.d.Veenweg ; ds Offerhausweg 4,6-8; ds.v.d.Veenweg 3; It Fliet 2-4,6-8-10,12,14,16; P.Miedemaweg 9, Smidspaed 5; Tsjerkepaed 1,3 **NH kerk** ; Wiidswei 4,38, **Ger. Kerk**; Sumar : achterwei 5,7; Bosweg 7; Damsingel 40; de Vrieswei 3,22; Greate Buorren 7-9,16,21,22,23,24,25,27,30,34,40,51,53, **NH kerk** ; Harstewei 3,6,20; Heerenweg 6,11,16,17,24,30-32,44,46,58; Jelke Sjoerdsleane 6; Joute v.d. Meerweg 4,27; Knilles Wytsweswei 7,8,14; Lânsbuorren 2,4,5,6,11; Lytse Buorren 2t/m14; Mienskerwei 2; Mounepaed 3.

